

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/140/2023
Identifikačné číslo spisu:	3120207286
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3120207286.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpeného Remedium Legal, s.r.o., so sídlom Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovanému: L. R., narodený X. E. XXXX, V., R. XXXX/XX, zastúpenému advokátkou JUDr. Janou Janíkovou, so sídlom Trenčín, K Dolnej stanici 7282/20A, o zaplatenie 100.962,93 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 14Csp/67/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 30. augusta 2022 sp. zn. 27CoCsp/61/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 30. augusta 2022 sp. zn. 27CoCsp/61/2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. júla 2021, č.k. 14Csp/67/2020-179 v spojení s opravným uznesením z 8. septembra 2021 č.k. 14Csp/67/2020-214 žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 100.001,13 eura a úroky vo výške 11.292,29 eura, úroky z omeškania vyčíslené k 26. 08. 2020 vo výške 13.942,47 eura a 5 % ročný úrok z omeškania zo sumy 111.293,42 eura od 27. 08. 2020 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku; v zostávajúcej časti žalobu žalobcu zamietol a rozhodol, že žalobca má proti žalovanému právo na náhradu trov konania 92 %, s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

2. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný a právny predchodca žalobcu Slovenská sporiteľňa, a.s. uzavreli zmluvu o splátkovom úvere, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý spotrebný bezúčelový úver vo výške 4 milióny Sk (132.775,68 eura) s dohodnutou fixnou výškou úrokovej sadzby do 30. 10. 2007 vo výške 6,05 % p.a., ktorá sa v priebehu trvania zmluvného vzťahu zmenila deväťkrát. Žalovaný sa dostal s plnením dohodnutých splátok úveru do omeškania a dňa 29. 11. 2017 banka oznámila žalovanému, že ku dňu 29. 11. 2017 je v omeškaní so splácaním pohľadávky banky vo výške 6.074,76 eura a žiadala, aby v lehote najneskôr do 15 dní od doručenia výzvy dlh uhradil. Zároveň ho upozornila, že, ak dlh v lehote neuhradí, je oprávnená vyhlásiť

mimoriadnu splatnosť úveru. Pohľadávka uhradená nebola, a preto banka dňa 18. 01. 2018 listom vyhlásila ku dňu 23. 01. 2018 mimoriadnu splatnosť úveru a zároveň vyzvala žalovaného na úhradu dlhu v lehote 15 dní, čo žalovaný neurobil. Dňa 23. 03. 2021 bola pohľadávka zo zmluvy o úvere proti žalovanému postúpená na žalobcu. Súd prvej inštancie vychádzal z toho že, keďže banka dňa 29. 11. 2017 žiadala uhradiť sumu 6.074,76 eura, jednoduchým matematickým prepočtom (6.074,76 eura : 845,12 eura) sa dá zistiť, že tomu zodpovedá počet 7,18 neuhradených splátok a ak vo výzve zo dňa 29. 11. 2017 už bol dlžník s platením v omeškaní za viac ako 7 splátok, k tomuto dátumu bola najneskôr splatná splátka, s ktorou bol dlžník viac ako 3 mesiace v omeškaní, splátka splatná dňa 20. 08. 2017. Pre omeškanie so zaplatením tejto splátky teda veriteľ vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru. K premŕčaniu uplatneného práva žalobcu súd prvej inštancie uviedol, že veriteľ mohol pristúpiť k zosplateniu zostatku dlhu najskôr po uplynutí viac ako 3 mesiacov omeškania s uvedenou splátkou t.j. po 21. 11. 2017 a k premŕčaniu práva žalobcu u zosplatených splátok tak mohlo dôjsť najskôr od 21. 11. 2020 (21. 11. 2017 + 3 roky). Keďže žalobu podal 19. 10. 2020, k uplynutiu premŕčacej doby za takých okolností nemohlo dôjsť. Žalovaný uhradil na zistený celkový dlh z úveru 270.438,40 eura doposiaľ sumu 90.380,44 eura a teda žalobca má nárok na zaplatenie sumy 180.057,96 eura spolu so zákonným úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy 180.057,96 eura od 12. 02. 2018 do zaplatenia (26. 01. 2018 prevzatý oznam o mimoriadnej splatnosti úveru + 15 dní lehota na plnenie). Žalobca si žalobou uplatňoval pohľadávku na zaplatenie len vo výške 112.655,95 eura z toho úroky vyčíslené k 26. 08. 2020 vo výške 11.693,02 eura, úroky z omeškania vyčíslené k 26. 08. 2020 vo výške 13.942,47 eura; 5,08 % ročný úrok zo sumy 100.962,93 eura istiny od 27. 08. 2020 do zaplatenia, 5 % ročný úrok z omeškania zo sumy 112.655,95 eura od 27. 08. 2020 do zaplatenia. Súd prvej inštancie mu preto priznal nárok na zaplatenie sumy istiny 100.001,13 eura a úroky vo výške 11.292,29 eura, úroky z omeškania vyčíslených k 26. 08. 2020 vo výške 13.942,47 eura a 5 % ročný úrok z omeškania zo sumy 111.293,42 eura od 27. 08. 2020 do zaplatenia a vo zvyšku žalobu zamietol.

3. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil prvoinštančný súd podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) s poukazom na pomer procesného úspechu strán sporu.

4. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie oboch strán sporu rozsudkom z 30. augusta 2022 sp. zn. 27CoCsp/61/2021 uvedený rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu výroku II., ktorým bola zamietnutá žaloba žalobcu v zostávajúcej časti, potvrdil, rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu výroku I., ktorým bola žalovanému uložená povinnosť na zaplatenie žalobcovi zmenil tak, že žalobu žalobcu zamietol a žalovanému priznal voči žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Odvolací súd na odôvodnenie svojho rozsudku uviedol, že sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že právny predchodca žalobcu platne a účinne vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru. Na námietku žalovaného o posúdení premŕčania uplatneného práva žalobcu súdom prvej inštancie odvolací súd uviedol, že sa s právnym posúdením otázky premŕčania pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, ako ho vykonal súd prvej inštancie, nestotožňuje. Súd prvej inštancie aplikoval na posúdenie premŕčania ustanovenie § 100 v spojení s § 101 Občianskeho zákonníka a vyložil, že premŕčacia doba v prípade spotrebiteľských zmlúv u predčasne zosplateného dlhu začína plynúť až po troch mesiacoch omeškania od splatnosti splátky. Odvolací súd bol však toho názoru, že premŕčanie pohľadávky pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch sa posudzuje, pokiaľ ide o určenie začiatku plynutia premŕčacej lehoty, podľa § 103 Občianskeho zákonníka, ktorý stanovuje, že v prípade predčasnej splatnosti (zročnosti) celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok začína plynúť premŕčacia lehota odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, t.j. splátky, pre nesplnenie ktorej bolo uplatnené právo veriteľa na zosplatenie (§ 565). Je pravdou, že týmto ustanovením zákonodarca fakticky skrátil premŕčaciu lehotu pre prípad straty výhody splátok o tri mesiace (keďže prvé tri mesiace omeškania so splátkou dodávateľ nemôže ešte zosplatiť dlh, lebo by porušil ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka), avšak je právom zákonodarcu stanoviť pre jednotlivé prípady rôznu premŕčaciu dobu za predpokladu, že takto ustanovená premŕčacia doba je dostatočná na uplatnenie práv veriteľa. V tomto prípade podľa názoru odvolacieho súdu premŕčacia lehota dva a trištvrte roka na uplatnenie práva veriteľa (dodávateľa) je dostatočná. Okamih zosplatenia, príp. možnosti zosplatenia pohľadávky z poskytnutého úveru pre

nesplnenie konkrétnej splátky tak nezakladá začiatok plynutia premlčacej doby, ale rozhodujúcou okolnosťou, z ktorej je potrebné vychádzať, je deň splatnosti tej splátky, teda pre ktorú došlo k zosplatneniu celého úveru. Súd prvej inštancie identifikoval omeškanú splátku, pre ktorú došlo k zosplatneniu celého úveru ako splátku splatnú dňa 20. 08. 2017. Premlčacia doba 3 roky (§ 101) počítaná od zročnosti nesplnenej splátky (§ 103) potom uplynula dňa 20. 08. 2020 (§ 122 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Žaloba došla súdu dňa 19. 10. 2020. Z toho nepochybne vyplýva, že žaloba bola podaná až po uplynutí premlčacej doby, právo sa nevykonalo v premlčacej dobe. Odvolací súd len na okraj poznamenal, že žaloba bola podaná po uplynutí premlčacej doby aj v prípade, ak by sa prijal názor žalobcu uvedený v jeho vyjadrení k žalobe, že v zmysle ustanovenia § 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z.z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii, v období od 27. 03. 2020 do 30. 04. 2020, t.j. po dobu 35 dní, premlčacia doba neplynula (spočívala) (v takom prípade by premlčacia lehota uplynula 24. 09. 2020). Námitka premlčania vznesená žalovaným bola dôvodná a preto musel súd žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

6. Rozhodnutie o náhrade trov konania odvolací súd odôvodnil podľa § 396 ods. 1, 2 v spojení § 255 ods. 1 a 2 CSP s poukazom na plný procesný úspech žalovaného vo veci.

7. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodil z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V prvom rade namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená - a to výkladu § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka v otázke, pre nesplnenie ktorej splátky je veriteľ oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky, ak je dlžníkom spotrebiteľ a nadväznej právnej otázky: „Je nesplnenou splátkou na účely plynutia premlčania v zmysle druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka splátka, ktorá v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka?“. Dovolateľ vyslovil názor, že oprávnenie jeho právneho predchodcu vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pre nezaplatenie splátky, s ktorou sa žalovaný dostal prvýkrát do omeškania zaniklo v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka splatnosťou ďalšej splátky úveru. Preto, ak vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru podaním z 19. 01. 2018, tak toto právo uplatnil v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka pre nezaplatenie splátky splatnej 20. 12. 2017 (t. j. splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru bezprostredne predchádzala, a pre ktorej nezaplatenie mohla v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru), a zároveň toto právo uplatnil v súlade s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka po omeškaní spotrebiteľa s platením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace. Premlčacia doba pre všetky splátky splatné po 20. 12. 2017 tak začala v súlade s ustanovením § 103 Občianskeho zákonníka plynúť odo dňa nasledujúceho po dni zročnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru (v posudzovanom prípade odo dňa 20. 12. 2017) a uplynula by najskôr dňa 21. 12. 2020. Na druhej strane splátky úveru, ktoré predchádzali vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru sa premlčovali v samostatne plynúcich premlčacích dobách, ktoré plynuli od splatnosti tej-ktorej splátky (napríklad splátka splatná 20. 10. 2017 sa premlčala až dňa 20. 10. 2020 a pod.). Keďže žaloba bola na súde podaná dňa 16. 10. 2020 mal žalobca za to, že svoj nárok uplatnil na súde pred uplynutím premlčacej doby a okresný súd ako aj krajský súd vec nesprávne právne posúdili, ak dospeli k opačnému záveru. V tejto súvislosti žalovaný uviedol, že odlišné právne posúdenie vyplýva v obdobných veciach i z ustálenej rozhodovacej praxe krajských súdov Slovenskej republiky.

8. V rámci nesprávneho právneho posúdenia premlčania odvolacím súdom žalobca ďalej namietal že dňa 25. 03. 2020 bol s účinnosťou od 27. 03. 2020 prijatý zákon o mimoriadnych opatreniach, v zmysle ktorého lehoty v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práva v období od účinnosti tohto zákona do 30. 04. 2020 neplynú, pričom žaloba bola podaná na okresný súd dňa 16. 10. 2020. Podľa zákona o mimoriadnych opatreniach premlčacia doba uplatneného práva žalobcu neplynula v období od 27. 03. 2020 do 30. 04. 2020, t. j. spolu 35 dní, a to bez ohľadu na skutočnosť, či premlčacia doba mala uplynúť práve v čase od 27. 03. 2022 do 30. 04. 2022 alebo nie. Prijatím

absurdného výkladu ustanovení zákona o mimoriadnych opatreniach, ktorý vo veci poskytol odvolací súd by sme mohli právne uzavrieť, že v rozpore s účelom zákona o mimoriadnych opatreniach ako aj vôľou zákonodarcu sa neposkytne ochrana pred plynutím lehôt všetkým subjektom súkromnoprávných vzťahov, ktorým by mala premlčacia doba uplynúť napr. dňa 01. 05. 2020, teda hneď nasledujúci deň po rozhodnom období, čím by podľa názoru žalobcu došlo k rozsiahlej diskriminácii účastníkov súkromnoprávných vzťahov na zákonodarnej úrovni. Nakoľko odvolací súd odmietol aplikovať ustanovenia zákona o mimoriadnych opatreniach vychádza jeho rozhodnutie z nesprávneho právneho posúdenia veci.

9. Žalobca bol tiež toho názoru, že súd prvej inštancie, aj odvolací súd, mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko odôvodnenia ich rozhodnutí nie sú preskúmateľné. Uviedol, že v predmetnej veci súdy nižších stupňov dospeli k záveru, že nesplnenou rozhodnou splátkou, teda splátkou, s ktorou bol žalovaný v omeškaní viac ako tri mesiace, je splátka splatná dňa 20. 08. 2017 - pričom však ide o splátku, s ktorou bol žalovaný v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru v omeškaní viac ako štyri mesiace. Žalobcovi nie je zrejmé na základe akých skutočností, resp. akých matematických výpočtov či plynutia času, konajúce súdy uzavreli, že v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti, t.j. dňa 18. 01. 2018 bol žalovaný v trojmesačnom omeškaní so splátkou splatnou dňa 20. 08. 2017, nakoľko: - žalovaný bol dňa 21. 09. 2017 v jednomesačnom omeškaní s predmetnou splátkou, - žalovaný bol dňa 21. 10. 2017 v dvojmesačnom omeškaní s predmetnou splátkou, - žalovaný bol dňa 21. 11. 2017 v trojmesačnom omeškaní s predmetnou splátkou, - žalovaný bol dňa 21. 12. 2017 v štvormesačnom omeškaní s predmetnou splátkou a - dňa 18. 01. 2018 bol žalovaný v omeškaní štyri mesiace a 18 dní s predmetnou splátkou. V zmysle vyššie uvedeného má žalobca za to, že skutkové závery súdov v žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú z právneho posúdenia, nakoľko záver súdu, že rozhodnou splátkou, s ktorou bol žalovaný v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru (18. 01. 2018) aspoň tri mesiace, je v priamom rozpore so záverom, že ide o splátku splatnú dňa 20. 08. 2017, keďže to priamo odporuje objektívnemu plynutiu času. Z uvedeného žalobcovi nie je zrejmé, na základe čoho súdy uzavreli, že právny predchodca žalobcu vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru pre splátku splatnú dňa 20. 08. 2017, keďže ide o splátku, s ktorou bol žalovaný v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti viac ako štyri mesiace (teda nie viac ako tri mesiace ako to vyplýva z odôvodnenia rozsudkov súdov nižších inštancií). Konajúce súdy vo veci uvedenia ako rozhodnej splátky splatnej dňa 20. 08. 2017 nezrejmili svoje myšlienkové pochody a uviedli iba vágne konštatovanie o rozhodnej splátke, ktoré je však v rozpore s ich právnymi závermi. Z uvedených dôvodov žalobca navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP nielen prípustné ale aj dôvodné.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolať vo svojom dovolaní ako dovolací dôvod uviedol § 421 ods. 1 písm. b) CSP a v podstate namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom spore záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, konkrétne od „výkladu § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka v otázke, pre nesplnenie ktorej splátky je veriteľ oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky, ak je dlžníkom spotrebiteľ“ a nadväznej právnej otázky, či „je nesplnenou splátkou na účely plynutia premlčania v zmysle druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka v

spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka splátka, ktorá v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka.“.

14. Posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), a zároveň v kontexte prijatých rozhodnutí súdov nižších inštancií, mal dovolací súd za to, že v prejednávanej spore je potrebné zaoberať sa právnou otázkou, kedy začína plynúť premlčacia doba celého dlhu pri strate výhody splátok v prípade spotrebiteľskej zmluvy a zároveň, či s poukazom na znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka možno v spotrebiteľskom vzťahu aplikovať § 103 Občianskeho zákonníka, keďže výsledkom jeho aplikácie je skutočnosť, že premlčacia doba začína plynúť skôr, ako si veriteľ vôbec môže uplatniť svoje právo prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

15. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP považoval dovolací súd za podstatné to, či táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, bola alebo nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená. Dospel potom k záveru, že uvedená právna otázka síce bola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená (v uzneseniach najvyššieho súdu z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020, z 30. novembra 2022 sp. zn. 5Cdo/224/2021, z 26. januára 2023 sp. zn. 4Cdo/201/2022, z 28. marca 2023 sp. zn. 1Cdo/53/2021), avšak vzhľadom na čas vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu (30. 08. 2022) a dátum podaného dovolania (07. 12. 2022) je dovolací súd toho názoru, že dovolanie žalobcu je v danom prípade procesne prípustné.

16. Vec prejednávajúci senát zároveň nevidel dôvod odchyliť sa od právnych názorov vyjadrených v uvedených rozhodnutiach odvolacieho súdu, a preto na ne v okolnostiach posudzovanej veci v celosti poukazuje.

17. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

18. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

19. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru právnym predchodcom žalobcu (18. 01. 2018), ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

20. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

21. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon, pričom v ustanovení § 101 Občianskeho zákonníka stanovuje všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu. Občianskym zákonníkom je stanovený aj objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

22. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobcu je daná spotrebiteľskou úverovou zmluvou, v ktorej si banka (právna predchodkyňa žalobcu) s dlžníkom (žalovaným) dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia dlžníkmi splatné peňažné záväzky v termíne, vyhlásiť úver za splatný. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelene), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivými plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivej dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nesplnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia. Počet mesačných splátok, ich výška aj doba splatnosti jednotlivých splátok bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premlčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premlčacia doba plyní pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premlčacia doba odo dňa splatnosti nesplneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok dlh, čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednaní straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplatneniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

23. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarca týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plyní až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by nepripustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabraňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premlčacia doba plyní odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

24. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka v znení v čase rozhodnom pre vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru v predmetnej veci, zaviedol pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri

mesiace od omeškania so zaplacením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

25. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadosť o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplacením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškani s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

26. Najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplacením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

27. Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť spätne od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať, okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok dlhu v spotrebiteľských vzťahoch. Tam vo všeobecnosti začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

28. Vo vzťahu k samotnej dovolacej otázke je nevyhnutné dôsledne zvážiť redukcii aplikovateľnosti § 103 veta druhá Občianskeho zákonníka, t.j. vyňatie predmetného zákonného ustanovenia pre prípady z oblasti spotrebiteľských vzťahov, na ktoré sa vzťahuje § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Na takýto postup musia byť skutočne pádne dôvody, ktoré na základe systému hodnôt chránených ústavným poriadkom a zákonmi opodstatňujú záver, že zákonodarca daný prípad skutočne nechcel zahrnúť do hypotézy právnej normy, a preto túto normu treba redukovať, nakoľko to narúša princíp právnej istoty. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétne vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premlčaciu dobu, čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z §§ 103 a 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Logická je i úvaha, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premlčacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premlčanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvýhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, ktorý princíp práve slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dlžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov, vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veritelia. V danom prípade ale najvyšší

súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

29. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nielen dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

30. Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení, najvyšší súd zastáva názor, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premlčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premlčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

31. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec uzatvára, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

32. V kontexte uvedeného najvyšší súd záverom konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu, že v spotrebiteľských vzťahoch premlčacia doba celého zosplateného dlhu plynie od zročnosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie. Dovoláním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

33. Pokiaľ ide o žalobcom ako dovolateľom namietané nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu v otázke spočívania plynutia premlčacej doby podľa zákona č. 62/2020 Z.z., o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, tak takáto právna otázka (ktorú dovolateľ ani výslovne neformuloval) nenapĺňa kritériá prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

34. Žalobcom naznačená otázka právneho posúdenia spočívania plynutia premlčacej doby ním uplatneného práva podľa zákona č. 62/2020 Z.z. by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 CSP len za predpokladu, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval dôvod, na ktorom je založené rozhodnutie odvolacieho súdu. Z obsahu odôvodnenia

napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je však zrejmé, že žalobcom naznačená právna otázka nebola tou, na posúdení ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Odvolací súd zastal názor, že uplatnené právo žalobcu bolo premlčané bez ohľadu na to, či by počas doby vymedzenej zákonom č. 62/2020 Z.z. premlčacia doba práva žalobcu spočívala alebo nie. Podľa odvolacieho súdu premlčacia doba uplatneného práva žalobcu uplynula dňa 20. 08. 2020 a žalobca si právo na súde uplatnil až žalobou podanou dňa 19. 10. 2020, takže ani doba 35 dní, počas ktorých by malo podľa žalobcu plynutie premlčacej doby jeho práva spočívať v zmysle zákona č. 62/2020 Z.z. by premlčanie práva žalobcu neodvrátila. Premlčacia doba by v takom prípade uplynula dňa 24. 09. 2020, teda stále pred dňom podania žaloby žalobcom na súd. Z uvedeného je zrejmé, že otázka spočívania plynutia premlčacej doby uplatneného práva žalobcu podľa zákona č. 62/2020 Z.z. nebola pre rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodujúcou a preto v tejto časti nebolo dovolanie žalobcu podľa § 421 ods. 1 CSP prípustné.

35. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru (bod 32.), dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

36. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

37. O náhrade trov pôvodného konania a o náhrade trov dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

38. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.